

For citation / Atf için:

EKİCİ, F., YORULMAZ, B. (2026). Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 8(14), 297-xxx. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18848506>, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Document analysis of *Ailem* series produced by the Ministry of National Education in terms of Türkiye Century Education Model values

Fatmanur EKİCİ

Yüksek Lisans; Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Öğretmenliği, 34384, İstanbul, Türkiye
E-mail: ekicifatmanur01@gmail.com ORCID: 0009-0003-0927-901X

Bilal YORULMAZ

Prof. Dr; Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, 34384, İstanbul, Türkiye
E-mail: bilal.yorulmaz@gmail.com ORCID: 0000-0003-3456-0797

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article
Gönderilme Tarihi / Submission Date: 31/01/2026
Revizyon Tarihleri / Revision Dates: 01/02/2026 (Editör k.), 11/02/2026 (Majör r.), 24/02/2026 (Minör r.)
Kabul Tarihi / Accepted Date: 03/03/2026

Etik Beyan / Ethics Statement

(X) Makale için etik onay alınmamıştır. Yazar(lar), çalışmanın etik kurul onayına tabi olmadığını beyan eder(ler).

(X) Ethical approval was not obtained for this study. The author(s) declare(s) that the study is not subject to ethics committee approval.

Araştırmacıların çalışmaya katkısı / Researchers' contribution to the study

1. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%60).
Author contribution: Wrote the article, collected the data, and analyzed/reported the results (60%).
2. Yazarın katkısı: Makaleyi yazdı, verileri topladı ve sonuçları analiz etti/raporladı (%40).
Author contribution: Wrote the article, collected the data, and analyzed/reported the results (40%).

Çıkar çatışması / Conflict of interest

Yazar(lar) bu çalışmada olası bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.
The author(s) declare(s) that there is no potential conflict of interest in this study.

Benzerlik / Similarity

Bu çalışma iThenticate programında taranmıştır. Nihai benzerlik oranı %18'dir.
This study was scanned in the iThenticate program. The final similarity rate is 18%.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Öz

Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak tanımlanan değerler; bireylerin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik sahibi olmasına hizmet etmektedir. Değerlerin aktarılmasında medya ürünleri etkili olmaktadır. Zamanlarının önemli bir bölümünü medya araçlarını kullanarak geçiren bireyler medya ürünleri aracılığıyla çeşitli değerlere maruz kalmaktadır. 27 bölümden oluşan *Ailem* dizisi söz konusu medya ürünlerinden biridir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan *Ailem* dizisinde yer alan değerlerin sıklığını incelemektir. Araştırmada; verilerin toplanması aşamasında doküman analizi tekniği, verilerin incelenmesi sırasında ise betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında, araştırmanın sonucunda dizide Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (TYMM) verilen tüm değerlerin yer aldığı görülmüştür. Dizide en sık yer alan değer aile bütünlüğü olmuştur. Aile bütünlüğü değerinden sonra ise sorumluluk, sağlıklı yaşam ve saygı değerleri dizi içerisinde en sık yer alan değerlerdir. Dizi içerisinde en az yer alan değer ise tasarruf değeridir. Tasarruf değerini vatanseverlik, mahremiyet ve temizlik değerleri takip etmektedir. *Ailem* dizisi TYMM'de yer alan tüm değerleri farklı sıklıklarda ele alan bir yapıdır.

Anahtar Kelimeler: Erdem, Değer, Eylem, TYMM, Değerler Eğitimi, Medya, Ailem Dizisi

Document analysis of *Ailem* series produced by the Ministry of National Education in terms of Türkiye Century Education Model values

Abstract

The concept of value is defined as the totality of material and spiritual elements that comprise a nation's social, cultural, economic and scientific values. It serves individuals to gain existential meaning, to add meaning to life, to be harmonious within themselves, and to have a moral and virtuous personality. Media products are effective in transferring values. Individuals who spend a significant part of their time using media tools are exposed to various values through media products. The *Ailem* series consisting of 27 episodes, is one of the media products in question. The purpose of this research is to examine the frequency of values in the *Ailem* series published by the Ministry of National Education. In the research, document analysis technique was used during the data collection phase and descriptive analysis method was used while examining data. In the light of the findings obtained, as a result of the research, it was seen that all the values given in the Türkiye Century Education Model (TCEM) (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli) were included in the series. The most frequently featured value in the series was family integrity. After the value of family integrity, responsibility, healthy life and respect are the values that appear most frequently in the series. The least included value in the series is the savings value. The value of savings is followed by the values of patriotism, privacy and cleanliness. *Ailem* series is a production that deals with all the values in TCEM at different frequencies.

Keywords: Virtue, Value, Action, TCEM, Values Education, Media, Ailem Series

EXTENDED ABSTRACT

In the Turkish Language Association dictionaries (2025), the concept of value is defined as the totality of material and spiritual elements that comprise a nation's social, cultural, economic and scientific values. The value that enables the emergence of positive personality distribution with the social and physical environment of a person; it is very important for people, society and the environment. Virtue can be developed as strengths that are aimed at being acquired by the person as a result of education and training activities. Individuals can achieve virtues through the values they acquire as a result of their lives. The existence of values is seen in actions. For this reason, the Virtue-Value-Action Framework was created in Türkiye Century Education Model (TCEM) to achieve the goals of "Peaceful Family and Society" and "Peaceful People in a Livable Environment". The Virtue-Value-Action

Framework includes virtues and its sub-dimensions, values and actions (MEB, 2025). In this context, it is understood that the concept of value has an important place in TCEM.

It is known that media is one of the effective tools in transferring values to younger generations. However, media can be used to convey negative behaviors rather than convey positive values.

It is seen that cartoon characters that are loved by children represent many values (Daşar, 2024, p. 96-97). Since it is possible for children to acquire certain values through the behavior of cartoon characters, cartoons can be considered in terms of values education. When domestically produced cartoons are examined, it is seen that many values are transferred in cartoons. In the study where teaching language and values through cartoons was discussed, students detected the presence of emphasis on help, friendship, respect and the place of the family in the social structure in the cartoons they watched (Yakar & Yılmaz, 2016, p. 271).

72% of young people who watch television series take any character as a model (Erjem & Çağlayandereli, 2006, p. 28). There are many series on Turkish television that embody various values.

The problem statement of the research is “Which values are included and how often in the *Ailem* series published by the Ministry of Education?” was determined as. The purpose of this research is to examine how frequently the values in the series *Ailem*, published by the Ministry of National Education, appear. Document analysis technique was used during the data collection phase. Document analysis is a method based on examining existing records and documents. Pictures, films, records, audio tapes, etc., where past events leave an immediate mark and all kinds of letters, encyclopedias, reports, books, etc. written later about the facts. It covers documents (Karasar, 2012, p. 183). Descriptive analysis method was used while examining the data. The descriptive analysis method is to summarize and interpret the obtained data in terms of predetermined themes (Yıldırım & Şimşek, 2011, p. 224). A value review form was created during the research. The name of the episode, time interval and direct quotes of the parts showing the existence of the values are included in the form in question. The opinions of an academician who is an expert in the field of values education and a classroom teacher were consulted. In cases where there were differences of opinion, a common opinion was reached by discussion.

According to the research findings, all the values presented in TCEM are also represented within the series *Ailem*. The values are included in the series with positive and negative examples. The most frequently given value was family integrity. When studies evaluating other films in the literature are examined, it is seen that it is a production in which the value of family integrity is heavily involved. It can be said that this is due to the fact that the series is about family. The least included value in the series is the savings value.

GİRİŞ

Değer kavramı Türk Dil Kurumu (2025) sözlüklerinde “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Değer; bireylerin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik sahibi olmasına hizmet etmektedir. Diğer yandan içinde yaşadığı toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk etmektedir Değerler insanın sosyal ve fiziksel çevresiyle ilişkilerinde olumlu kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasını sağlar. Erdem, eğitim-öğretim etkinlikleri sonucunda kişiye kazandırılması hedeflenen kişiliğin güçlü yanları olarak tanımlanabilmektedir. Bireyler erdemlere yaşantılarının bir sonucu olarak elde ettikleri değerler aracılığıyla ulaşabilirler. Değerlerin varlığı eylemlerde görülmektedir. Bu nedenle Türkiye Yüzyılı Maarif Modelinde (TYMM) “Huzurlu Aile ve Toplum” ile “Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan” hedeflerine ulaşmak amacıyla Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi oluşturulmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi erdemleri ile onun alt boyutları olan değerleri ve eylemleri kapsamaktadır (MEB, 2025). Bu bağlamda TYMM’de değer kavramının önemli bir yeri olduğu söylenebilir.

Değerlerin genç nesillere aktarılmasında etkili araçlardan birinin medya olduğu bilinmektedir. Sinema, televizyon ve dijital platformlarda yer alan içeriklerin doğrudan ya da dolaylı olarak insanların düşüncelerini ve davranışlarını etkilediği görülmektedir. (Yılmaz, 2023, s. 192). Bu nedenle insanlar izledikleri diziler, filmler ve çizgi filmler aracılığıyla çeşitli değer iletileriyle karşılaşmaktadırlar. Yapılan birçok araştırma da bu durumu desteklemektedir.

Çizgi filmler aracılığı ile dil ve değer öğretiminin ele alındığı bir çalışmada öğrenciler izledikleri çizgi filmlerde yardım, dostluk, saygı ve ailenin toplumsal yapı içindeki yeriyle ilgili vurguların varlığını tespit etmişlerdir (Yakar & Yılmaz, 2016, s. 271). Çakmak ve Duman (2024, s. 6-3) inceledikleri çizgi filmlerde yardımlaşma ve iş birliği gibi birçok değere yer verildiğini tespit etmişlerdir. Daşar (2024, s. 96-97) çocuklar tarafından çok sevilen çizgi film karakterlerinin değerleri temsil ettiğini ortaya koymuştur. İlkokula yönelik olarak yapılan bir çalışmada öğrencilerin olumlu değerleri olumsuzlardan daha fazla algıladığı ortaya çıkmıştır (Oregui & Aierbe, 2019). Şahin (2019, s. 9) ise 6-9 yaş grubunda çizgi filmlerin değerler eğitimi konusunda önemli bir eğitim aracı olduğunu ancak yaşına uygun ve doğru karakterlerin yer aldığı programların seçimiyle çocuğun eğitimine katkı sağlanabileceğini söylemiştir.

Rol yapma metodu çizgi filmlerin değerler eğitimine olan katkılarını artırılabilir bir metottur. Çizgi filme ya da animasyon filmlere dayalı olan rol yapma metodu ile çocuklar hem eğlenmekte hem de dini ve ahlaki değerleri erken yaşta etmektedirler (Nurhayati vd., 2022, s. 1637). Çizgi filmlerde yer alan karakterler, olaylar ve durumlar ile değerlerin aktarımı sağlanabilir. Bu çalışmalardan yola çıkılarak çizgi filmlerin değerler eğitiminde önemli bir rolü olduğu görülmektedir.

TRT Çocuk kanalında yer alan çizgi filmlerde değerlere kayda değer şekilde yer verilmekte (Özel & Küçükkart, 2023, s. 553) ve çizgi filmlerin değerler eğitimindeki rolü gözler önüne serilmektedir. Karabulut, (2022, s. 81) yaptığı çalışmada TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmleri incelediğinde nazik olmak, sevgi, selamlaşma, cesaret-liderlik ve yardımlaşma-dayanışma değerlerinin en fazla yer verilen değerler olduğunu tespit etmiş ve benzer şekilde Yener, Yılmaz ve Şen’in (2021, s. 121) yürüttüğü çalışmada ele alınan çizgi filmlerin bölümleri incelendiğinde en fazla yardımlaşma-dayanışma değerinin ele alındığı tespit edilmiştir. Yine TRT Çocuk kanalında yer alan 9-11 yaş çocuklarına uygun çizgi filmlerde estetik, sorumluluk,

cesaret, özgüven, yardımseverlik gibi değerlere yer verilmiştir (Altmış, 2021, s. 134). TRT Çocuk'un diğer çocuk kanalları ile birlikte incelendiği çalışmalar mevcuttur.

TRT Çocuk ve Minika Go isimli çocuk kanallarında yer alan çizgi filmler incelendiğinde; sorumluluk, öz denetim, sevgi, dostluk, yardımseverlik, saygı ve sabır değerlerine yer verildiği görülmektedir (Özdemir, 2020, s. 143). TRT Çocuk ve Minika Çocuk kanallarında yer alan çizgi filmler incelendiğinde okul öncesi eğitim programında yer verilen 27 değerden 24'ünün bu çizgi filmlerde var olduğu saptanmıştır (Aktepe, 2021, s. 382).

Çeşitli değerlerin aktarımında çizgi filmler çocuklar üzerinde etkili olurken televizyon dizileri de gençler üzerinde etkili olmaktadır. Televizyon dizilerini izleyen gençlerin %72'si herhangi bir karakteri model almaktadırlar (Erjem & Çağlayandereli, 2006, s. 28).

Türk televizyonlarında çeşitli değerleri içinde barındıran birçok dizi mevcuttur. Örneğin *Diriliş Ertuğrul*, *Sen Anlat Karadeniz*, *Bizim Hikâye* ve *Çukur* dizilerinde olumlu ve olumsuz birçok değere yer verilmiştir (Güven & Çınar, 2024, s. 235). Öte yandan bazı dizilerde olumlu veya olumsuz değerlerin yoğunluk kazandığı da görülmektedir. Örneğin *Gönül Dağı* (Çelik & Genel, 2024, s. 285) dizisinde olumlu değerler sıklıkla görülürken *Yasak Elma* (Kaya & Kımtır, 2022, s. 412), *Kızılıcak Şerbeti* (Beyazıt, 2024, s. 141) ve *Bir Zamanlar Çukurova* (Bengi & Kara, 2023, s. 411) dizilerinde olumsuz unsurlar yoğun bir şekilde yer almaktadır.

Dizilere yönelik çalışmalar incelendiğinde eski ve yeni diziler arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Yurderi ve Eminağaoğlu (2018, s. 1006) yapıları çalışmada eski dizilerde toplumsal değerlere kişisel değerlere nazaran çok daha fazla yer verilirken yeni dizilerde durumun tam tersi şekilde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Eski ve yeni dizilerde oluşan farklılıkların yanı sıra romanlardan uyarlama dizilerde de değerler açısından farklar görülmektedir. Yurderi, (2014, s. 163) romandan uyarlanan dizilerden elde ettiği verilerde güç ve başarı değerlerinin uyarlama dizilerde romana göre daha fazla yer aldığını ve geleneksellik ve evrenselcilik değerlerinde ise belirgin bir azalışın var olduğunu saptamıştır.

Barındırdığı değerler bağlamında incelenebilecek içeriklerden biri de filmlerdir. Filmlerin değerler eğitimine katkısına yönelik çalışmalar mevcuttur. Söz konusu çalışmalar çeşitli konulardaki filmlere yönelik olarak şu şekilde incelenmiştir:

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Ünal, (2020, s. 923) Türk filmlerini incelediği çalışmasında 4 film içerisinde 402 kez değerlere doğrudan ya da dolaylı olarak yer verildiğini tespit etmiştir. Bu bağlamda Türk filmlerinin pek çok değeri barındırdığı söylenebilir.

Karakterlere dinî yönleriyle yer veren ve tarihî gerçeklere dayanan Hazretli filmler Türk sinemasında bir dönem popüler hâle gelmiştir. Filmlerde inanç ile ilgili 59, ibadetlerle ilgili 107 iletiye yer verilmektedir. Hazretli filmler değerlerle ilgili 236 ileti içermektedirler. (Can & Yorulmaz, 2020).

Türk sinemasında yer alan değerler sadece olumlu değerlerin yanında olumsuz değerleri de barındırması yönünden incelenmektedir. Literatürdeki çalışmalarda polisiye türdeki filmlerin (Holat, 2015, s. 188), Zeki Alasya ve Metin Akpınar'ın yer aldığı filmlerin (Aydemir, 2019, s. 120), *Hababam Sınıfı*'nın (Kaçmaz, 2020, s. 154), Cem Yılmaz'ın *G.O.R.A.*, *A.R.O.G.* ve *Arif V 216* isimlerindeki filmlerinin (Yorulmaz & Akar, 2020, s. 1102-1103) hem olumlu hem de olumsuz değerlere yer verdiği ifade edilmektedir.

Değerler eğitimine katkı sağlayabilecek yapımlar Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından da onaylanabilmekte ya da yayınlanabilmektedir. Örneğin MEB onayıyla SEDEP (Selçuklu Değerler Eğitimi Projesi) kapsamında hazırlanmış olan ve sırasıyla sorumluluk, özdenetim, sevgi, dürüstlük, adalet, saygı, yardımseverlik ve sabır değerlerine yer verilen *Değerler Takımı* adlı bir çizgi film bulunmaktadır (Taş & Bursa, 2025, s. 1222). MEB tarafından onaylanan projelerin yanı sıra MEB tarafından yayınlanmış yapımlar da mevcuttur. Örneğin, MEB'in kullandığı EBA isimli platformda yer alan *Gezgin ile Meraklı* çizgi filmde TYMM'de yer alan 20 değerın 18'ine yer verildiği görülmektedir (Keskin, 2025, s. 75).

MEB tarafından çeşitli platformlarda yayınlanmış *Ailem* dizisi velilere yönelik olmasıyla diğer MEB yapımlarından farklılaşmaktadır. Değerlerin aktarımında en etkili kurum ailedir (Yorulmaz, 2017, s. 112). *Ailem* dizisi de aile ortamında değerlerin aktarımına yönelik ebeveynleri eğiten bir yapımların olması dolayısıyla önemli bir dizidir. 2024 yılında yayınlanmış olan dizi ortalama 8-10 dakikalık 27 bölümden oluşmaktadır. Bu dizide çeşitli değer iletilerinin yer aldığı görülmektedir. Dizinin barındırdığı değerler açısından incelenmesi velilere yönelik yapımlarda hangi değerlerin ön plana çıktığının anlaşılmasını sağlayacaktır. MEB tarafından velilere yönelik hazırlanan bir filmde hangi değerlerin ne sıklıkta yer aldığı önemli bir araştırma konusu olarak görülmüştür. Bu çalışmanın bulguları hem benzer yapımların hazırlanmasında uygulayıcılara yol gösterecek hem de benzer akademik çalışmalar için bir basamak oluşturacaktır. Bu bağlamda araştırmamızın problem cümlesi “MEB tarafından yayınlanan

Ailem dizisi içerisinde hangi değerlere ne sıklıkta yer verilmektedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu problem cümlesinden yola çıkarak araştırmanın amacı *Ailem* dizisinde hangi değer ve eylemlere, ne sıklıkta yer verildiğinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. “Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak ve diğerleri, 2021, s. 228)”.

Verilerin toplanması

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı dokümanların içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir yöntemdir (Watch & Ward, 2013, s. 1). Başka bir tanıma göre doküman analizi var olan kayıt ve belgelerin incelenmesine dayanan bir yöntemdir. Geçmişteki olguların anında iz bıraktığı resim, film, plak, ses bantları vb. ile olgular hakkında sonradan yazılmış her türlü mektup, ansiklopedi, rapor, kitap vb. dokümanları kapsar (Karasar, 2012, s. 183). *Ailem* dizisinin incelenmesi sırasında TYMM’de yer alan adalet, aile bütünlüğü, çalışkanlık, dostluk, duyarlılık dürüstlük, estetik, mahremiyet, merhamet, mütevazılık, özgürlük, sabır, sağlıklı yaşam, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, temizlik, vatanseverlik ve yardımseverlik değerleri esas alınmıştır. Verilerin toplanması amacıyla değer inceleme formu oluşturulmuştur. Söz konusu formda bölümün adı, değerlerin varlığını gösteren kısımların zaman aralığı ve direkt alıntılara yer verilmiştir. İlgili formda ayrıca değer ve eylem kodlarına ve içeriğe dair analiz ve yorumlamalara yer verilmiştir.

Verilerin analizi

Verilerin analiz edilmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalar açısından özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 224). Bu bağlamda *Ailem* dizisinin tüm bölümleri 2 kez izlenerek açık ya da örtük şekilde yer verilen değerlerin dizi içerisinde tespiti yapılmıştır. Tespiti yapılan değer ve eylemlerin erdem-değer-eylem çerçevesi kapsamında kodlaması yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar tablolastırılarak sunulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda değerler ve eylemler TYMM’de yer verilen erdem-değer-eylem çerçevesi kapsamında yorumlanmıştır.

Geçerlik ve güvenilirlik

Geçerlilik araştırma sonuçlarının doğruluğu anlamına gelirken güvenilirlik araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliğini ifade eder (Yıldırım & Şimşek, 2011, s. 255). Araştırma sırasında araştırma sonuçlarının doğruluğunu (geçerlilik) ve tekrar edilebilirliği (güvenilirlik) artıracak önlemler alınmıştır. Bu çalışmada geçerlilik ve güvenilirliği artırmak için şu adımlar izlenmiştir:

İnandırıcılığı (iç geçerlilik) artırmak için çalışmada dizinin bölümleri içerisinde değerlere değinilen kısımlara yer verilmiştir. Böylece söz konusu çalışmada değerlerin uygun görülme gerekçesinin anlaşılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın aktarılabilirliğini (dış geçerlilik) artırabilmek amacıyla TYMM’de tanımlanan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ve çalışmada ele alınan *Ailem* dizisi üzerinde durulmuştur. Araştırmanın problem cümlesi olan “MEB tarafından yayınlanan *Ailem* isimli dizi hangi değerleri ne sıklıkta içermektedir?” sorusu araştırma içerisinde yanıtlanmaktadır. Araştırma sırasında dizinin değerler açısından değerlendirmesini yapabilmek adına dizinin tüm bölümleri incelenmiştir.

Tutarlılığı (iç güvenilirliği) sağlayabilmek için çalışma sırasında *Ailem* dizisinin tüm bölümleri 2 kez izlenmiştir. İzleme sırasında tespiti yapılan değerler değer izleme formuna kaydedilmiştir. Değer izleme formları 3 kez gözden geçirilerek bulguların tutarlı olması sağlanmıştır. Araştırma sırasında değerler eğitimi alanında uzman bir akademisyenin ve bir sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Fikir ayrılıklarının olduğu durumlarda tartışarak ortak görüşe varılmıştır.

Araştırma sırasında teyit edilebilirliği (dış güvenilirlik) artırmak amacıyla araştırma sırasında oluşturulan değer inceleme formları ile oluşturulan tablolar araştırmacı tarafından dijital ortamda saklanmaktadır. Araştırma yöntemi ve aşamalarına verilerin toplanması bölümünde ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Araştırma sırasında araştırmacının ön yargılarının bulguları etkilememesi adına araştırmacının tarafsız ve ön yargıdan uzak değerlendirme yapması sağlanmaya çalışılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan *Ailem* dizisi 27 bölüm olarak yayınlanmıştır. Ortalama 15 dakikalık bölümler barındıran dizi boyunca farklı ailelerin tutumlarının öğrenci üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Bu durum TYMM’de var olan değerler açısından zengin bir ortam oluşturmaktadır. Söz konusu araştırma ile dizinin tüm bölümleri incelenerek barındırdığı değerler ortaya konmuştur.

BULGULAR

Tablo 1’de Ailem dizisinde yer alan değerlere ve sıklıklarına yer verilmektedir.

Tablo 1: Ailem Dizisinde Yer Alan Değer ve Eylemler

Değer	Eylem	Sıklık	Toplam
D2.Aile Bütünlüğü	D2.1. Aile birliğine önem vermek	3	194
	D2.2. Aile içi dayanışma göstermek	9	
	D2.3. Aile içi iletişimi güçlendirmek	103	
	D2.4. Aile içi sorumlulukları yerine getirmek	79	
D16.Sorumluluk	D16.1. Kendine karşı görevlerini yerine getirmek	9	62
	D16.2. Topluma karşı görevlerini yerine getirmek	15	
	D16.3. Görev bilincine sahip olmak	38	
D13.Sağlıklı Yaşam	D13.1. Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmek	16	35
	D13.2. Sosyal ve sportif etkinliklere katılmak	1	
	D13.3. Bağımlılıktan kaçınma, bağımlılıkla mücadele etme	8	
	D13.4. İnsan sağlığını önemsemek	10	
D14.Saygı	D14.1. Nezaketli olmak	16	29
	D14.2. Kendisine saygı duymak	0	
	D14.3. Çevresine, milli ve manevi değerlerine saygı duymak	13	
D4.Dostluk	D4.1. Arkadaşlarına destek olmak	8	22
	D4.2. Arkadaşları ile etkili iletişim kurmak	12	
	D4.3. Güvene dayalı ilişkiler kurmak	1	
	D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek	1	
	D4.5. Farklı kültürlerle bağ kurmak	0	
D9.Merhamet	D9.1. Vicdanlı olmak	7	21
	D9.2. Şefkatli olmak	8	
	D9.3. İnsanı ve doğayı sevmek	6	
D15.Sevgi	D15.1. Anlayışlı ve barışçıl olmak	12	19
	D15.2. Vefalı olmak	0	
	D15.3. Sadakatli olmak	0	
	D15.4. Özverili olmak	6	
	D15.5. Misafirperverlik	1	
D20.Yardımseverlik	D20.1. Cömert olmak	5	19
	D20.2. Dayanışma ve fedakârlık göstermek	8	
	D20.3. İyiliksever olmak	3	
	D20.4. Gönüllü olmak	3	
D5.Duyarlılık	D5.1. İnsana ve topluma değer vermek	11	18
	D5.2. Çevreye ve canlılara değer vermek	3	
	D5.3. Afet bilincine sahip olmak	4	
D12.Sabır	D12.1. Olumlu bakış açısına sahip olmak	4	16
	D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak	12	
	D12.3. İstikrarlı olmak	0	
D11.Özgürlük	D11.1. Cesaretli ve girişimci olmak	4	14
	D11.2. Kararlı olmak	3	
	D11.3. Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek	7	
D6.Dürüstlük	D6.1. Samimi olmak	1	13
	D6.2. Doğru ve güvenilir olmak	12	

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

	D3.1. Azimli olmak	6	
	D3.2. Planlı olmak	3	
D3.Çalışkanlık	D3.3. Araştırmacı ve sorgulayıcı olmak	2	11
	D3.4. Çalışmalarda aktif rol almak	0	
	D7.1. Duyusal derinliği anlamak	0	
D7.Estetik	D7.2. Üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek	2	9
	D7.3. Sanatsal zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek	7	
	D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak	1	
	D1.2. Hakkaniyetli davranmak	6	
D1. Adalet	D1.3. Ölçülü ve dengeli olmak	1	8
	D1.4. Liyakate önem vermek	0	
	D10.1. Kendini tanımak	0	
D10.Mütevazılık	D10.2. Gösteriş ve övünmekten kaçınmak	1	6
	D10.3. İnsan ilişkilerinde yapıcı olmak	5	
	D18.1. Kişisel temizlik ve bakımına önem vermek	2	
D18.Temizlik	D18.2. Yaşadığı ortamın temizliğine dikkat etmek	0	5
	D18.3. Çevresel temizliğe, sürdürülebilirliğe önem vermek	3	
	D8.1. Kişisel özgürlük alanını korumak	3	
	D8.2. Kişisel bilgilerin gizliliğini korumak	1	
D8.Mahremiyet	D8.3. Aile içi ilişkilerde gizliliğe önem vermek	0	4
	D8.4. Sosyal ilişkilerde kişisel alanları korumak	0	
	D19.1. Millî bilinç sahibi olmak	0	
	D19.2. Millî kimliğini tanımak	0	
D19.Vatanseverlik	D19.3. Ülke varlıklarına sahip çıkmak	3	3
	D19.4. Bağımsızlığı korumak	0	
	D17.1. Bilinçli tüketici olmak	0	
D17.Tasarruf	D17.2. İsraftan kaçınmak	1	2
	D17.3. Sahip olduklarının değerini bilmek	1	

Tablo 1’de görüldüğü üzere *Ailem* dizisinde en çok yer verilen değer 194 kez ile aile bütünlüğü değeri olmuştur. Aile bütünlüğü değerinden sonra, sorumluluk 62, sağlıklı yaşam 35, saygı 29, dostluk 22, merhamet 21, sevgi 19, yardımseverlik 19, duyarlılık 18, sabır 16, özgürlük 14, dürüstlük 13, çalışkanlık 11, estetik 9, adalet 8, mütevazılık 6, temizlik 5, mahremiyet 4 ve vatanseverlik 3 kez yer almıştır. *Ailem* dizisinde tasarruf değeri ise 2 kez yer alarak en az ileti içeren değer olmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü üzere *Ailem* dizisi içerisinde en fazla ileti içeren değer olan aile bütünlüğü değerinin içerisinde “D2.1. Aile birliğine önem vermek” eylemine 3, “D2.2. Aile içi dayanışma göstermek” eylemine 9, “D2.3. Aile içi iletişimi güçlendirmek” eylemine 103 ve “D2.4. Aile içi sorumlulukları yerine getirmek” eylemine 79 kez yer verilmiştir. Burada en çok yer verilen eylemin aile içi iletişim olduğu görülmektedir. Aile içi iletişim eylemini aile içi sorumlulukları yerine getirmek ve aile içi dayanışma göstermek eylemleri takip etmektedir. En son sırada ise

aile birliğine önem vermek eylemi yer almaktadır. Söz konusu eylemlere aşağıdaki sahneler ile örnek verilebilir.

- 27. bölümde (13.45-16.38)¹ Can'ın zararlı maddeler kullandığını öğrenen ailesi onunla konuşur. Bağımlılıktan kurtulmasına yardımcı olacaklarını ve yanında olduklarını söylerler. Bu durum “D2.1. Aile birliğine önem vermek” eylemine olumlu yönde bir örnektir.
- 10. bölümde (3.10-3.58) Aslı ve ailesi yemek yerken anneanesi Semiha, Aslı'ya gününün nasıl geçtiğini sorar. Aslı okulda geçen gününü ve düşüncelerini ailesiyle paylaşır. Bu durum “D2.2. Aile içi dayanışma göstermek” eylemine olumlu yönde bir örnektir.
- 4. bölümde (5.00-5.59) Aslı'nın ailesi onun moralinin bozuk olduğunu fark eder. Ailesi Aslı'ya neden moralinin bozuk olduğunu sorar. Aslı, Can ile kavga ettiklerini anlatır. Can onun kalem kutusunu beğenmeyip ona “Zevksiz.” dediği için kalem kutusunu kırdığından bahseder. Aslı'nın ailesi ona yaptığının yanlış olduğunu anlatır ancak Aslı sinirlenerek ortamı terk eder. Aslı'nın annesi peşinden gitmek ister ancak Haşmet dedenin uyarısıyla ona biraz süre tanımaya karar verirler. Bu durum “D2.3. Aile içi iletişimi güçlendirmek” eylemine yönelik olumlu yönde bir örnektir.
- 1. bölümde (1.39-1.49) Can babasından ödevi için yardım ister. Babası ise maç izlediğini söyleyerek yardım etmek istemez. Can'a ablasından yardım istemesini söyler. Bu durum “D2.4. Aile içi sorumlulukları yerine getirmek” eylemine yönelik olumsuz yönde bir örnektir.

Ailem dizisinde en çok yer verilen ikinci değer sorumluluk değeridir. Sorumluluk değeri içerisinde “D16.1. Kendine karşı görevlerini yerine getirmek” eylemine 9, “D16.2. Topluma karşı görevlerini yerine getirmek” eylemine 15, “D16.3. Görev bilincine sahip olmak” eylemine ise 38 defa yer verilmektedir. Bu değer içerisinde en çok yer verilen eylemin görev bilincine sahip olmak olduğu görülmektedir. En az yer verilen eylem ise kendine karşı görevlerini yerine getirmek olmuştur. Söz konusu eylemlere aşağıdaki sahneler ile örnek vermek mümkündür.

- 7. bölümde (3.28-4.54) Aslı hafta sonunda odasını toplamak istediğini belirtir. Bu durum “D16.1. Kendine karşı görevlerini yerine getirmek” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.

¹ Parantez içerisinde yer alan sayılar ilgili sahnenin başlangıç ve bitiş sürelerini ifade etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

- 22. bölümünde (1.30-2.21) Can'ın ailesi parkta telefonun sesini sonuna kadar açarak ve piknik alanında top oynayarak insanları tehlikeye atmışlardır. Bu durum “D16.2. Topluma karşı görevlerini yerine getirmek” eylemine yönelik olumsuz bir örnek oluşturmaktadır. Bölümün ilerleyen dakikalarında bu duruma yönelik olumlu bir örnek Aslı ve ailesi tarafından verilmektedir.
- 25. bölümde (4.28-6.01) okuldaki rehber öğretmen. Aslı'nın ailesiyle konuşarak onlara çeşitli tavsiyeler vermiştir. Bu durum “D16.3. Görev bilincine sahip olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.

Dizi içerisinde üçüncü en çok yer verilen değer sağlıklı yaşamdır. Bu değer içerisinde “D13.1. Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmek” eylemine 16, “D13.2. Sosyal ve sportif etkinliklere katılmak” eylemine 1, “D13.3. Bağımlılıktan kaçınmak ve bağımlılıkla mücadele etmek” eylemine 8, “D13.4. İnsan sağlığını önemsemek” eylemine 10 defa yer verilmiştir. Sağlıklı yaşam değeri içerisinde en çok yer verilen eylem yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmektir. En az yer verilen eylem ise sosyal ve sportif etkinliklere katılmaktır. Söz konusu eyleme aşağıdaki sahneler ile dizi içerisinde örnekler vermek mümkündür.

- 23. bölümde (5.26-6.25) Aslı ve ailesi hastalıklardan korunmak için içinde birçok sağlıklı yiyecek bulunan bir meyve suyu içerler. Bu durum “D13.1. Yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenmek” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturur.
- 22. bölümde (2.22-3.09) Aslı babası ile parka gitmiştir. Aslı parkta bisiklet sürerek spor yapmıştır. Bu durum “D13.2. Sosyal ve sportif etkinliklere katılmak” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.
- 26. bölümde (11.07-13.24) burada Can beraber okuldan kaçtığı arkadaşları ile birlikte zararlı maddeler kullanmıştır. Bir daha bu zararlı maddeyi kullanmayacağını söylese de arkadaşları onun devam edeceği konusunda emindir. Bu durum “D13.3. Bağımlılıktan kaçınmak ve bağımlılıkla mücadele etmek” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.
- 12. bölümde (5.25-5.56) Can'ın annesi önceki sahnelerde sınıf grubuna gelen mesajlarda çölyak hastası bir öğrenci olduğu ve beslenmelere dikkat etmesi söylendiği halde Can'ın çantasına bir sürü abur cubur koyar. Bu durum “D13.4. İnsan sağlığını önemsemek” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.

Saygı değeri içerisinde “D14.1. Nezaketli olmak” eylemine 16 ve “D14.3. Çevresine, millî ve manevi değerlerine saygı duymak” eylemine 13 defa değinilmiştir. “D14.2. Kendisine saygı

duymak” eylemine yer verilmemektedir. Saygı değeri içerisinde en sık yer verilen eylem çevresine, millî ve manevi değerlerine saygı duymaktır. Aşağıda yer alan sahneler ile söz konusu eyleme örnekler verilebilir.

- 1. bölümde (5.00-6.26) Can’ın öğretmeni ödevlerini annesinin yaptığını fark eder. Can bu durumdan utanır. Öğretmen Can’a nazikçe ödevi silip baştan yapmayı teklif eder. Bu durum “D14.1. Nezaketli olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 11. bölümde (5.51-6.51) Can’ın annesi veli toplantısına katılmamıştır. Bu nedenle derste Şebnem öğretmen ile konuşmak ister ancak Şebnem öğretmen derste olduğunu belirterek görüşemeyeceğini anlatır. Can’ın annesi müdürün odasına girer ve Şebnem öğretmen hakkında “Şebnem hocayla görüşecektim de... Neymiş efendim dersteymiş.” diyerek şikâyet eder. Bu durum “D14.3. Çevresine, millî ve manevi değerlerine saygı duymak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturur.

Ailem dizisinde dostluk değeri içerisinde “D4.1. Arkadaşlarına destek olmak” eylemine 8, D4.2. Arkadaşları ile etkili iletişim kurmak eylemine 12, “D4.3. Güvene dayalı ilişkiler kurmak” eylemine 1, “D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek” eylemine 1 defa yer verilmiştir. “D4.5. Farklı kültürlerle bağ kurmak” eylemine ise dizi boyunca hiç değinilmemiştir. Dostluk değeri içerisinde en çok değinilen eylem arkadaşları ile etkili iletişim kurmak olmuştur. Söz konusu eylem aşağıda yer alan sahneler ile örneklendirilebilir.

- 14. bölümde (3.47-6.56) Can izin kâğıdı olmadığı için geziye katılamamaktadır. Can geziye gelmeyi çok istemektedir. Aslı ve diğer arkadaşları öğretmenlerinden Can’ın geziye katılması için izin isterler. Öğretmen izin vermese de Can’ın arkadaşları ona destek olmaya çalışmıştır. Bu durum “D4.1. Arkadaşlarına destek olmak” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.
- 24. bölümde (2.56-4.00) Can okulda yemek yerken sınıf arkadaşları yanına gelip zorla para isterler. Can parası olmadığını söylediğinde zorla yemeğini alırlar. Bu durum “D4.2. Arkadaşları ile etkili iletişim kurmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.
- 26. bölümde (11.07-13.24) bu sahnenin öncesinde Can’ın arkadaşları onu zorbalık yapan çocuklardan koruyup güvenini kazanırlar. Daha sonra çıkışta eğlenmeyi teklif ederler. Bu sahnede Can yasaklı madde kullanmaktadır. Arkadaşları Can’ın güvenini kazanıp onu yanlış yönlendirmişlerdir. Bu durum “D4.3. Güvene dayalı ilişkiler

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

kurmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır. Bu eyleme yönelik dizinin tamamında olumlu bir sahneye yer verilmemiştir.

- 27. bölümde (18.29-19.17) Can ve arkadaşları buluşup beraberce vakit geçirmektedirler. Bu durum “D4.4. Arkadaşlarını ve onlarla vakit geçirmeyi önemsemek” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.

Merhamet değeri içerisinde “D9.1. Vicdanlı olmak” eylemine 7, “D9.2. Şefkatli olmak” eylemine 8 ve “D9.3. İnsanı ve doğayı sevmek” eylemine 6 defa yer verilmektedir. Dizi boyunca şefkatli olmak eylemi en çok yer verilen eylem olmuştur. İnsanı ve doğayı sevmek ise en az yer verilen eylemdir. Aşağıdaki sahneler ile söz konusu eylemler örneklendirilebilir.

- 18. bölümde (2.48-5.00) Fatma, İlknur ve Meral okula yeni gelen ve depremde evi zarar görmüş bir öğretmen ve kızına yardımda bulunmak için çalışmaktadırlar. Bu durum “D9.1. Vicdanlı olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnek oluşturmaktadır.
- 3. bölümde (7.25-8.59) Can’ın öğretmeni öğrencilerden kitap özeti çıkarmalarını istemiştir. Can’dan okumasını ister ancak Can okumaya başladığında herkes güler. Can ödevini yanlış yapmıştır. Şebnem öğretmen Can’a kızmadan ödevinin yine de güzel olduğunu söyler ve daha sonra doğru şekilde yapmasını ister. Bu durum “D9.2. Şefkatli olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnek oluşturmaktadır.
- 22. bölümde (3.10-3.52) Can ve ailesi piknikte yemek yiyordur. Can annesini yerlere çöp atmaması konusunda uyarır. Can’ın babası ise Can’a bakarak elindeki çöpü yere atar. Bu durum “D9.3. İnsanı ve doğayı sevmek” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.

Ailem dizisi boyunca sevgi değeri içerisinde “D15.1. Anlayışlı ve barışçıl olmak” eylemine 12, “D15.4. Özverili olmak” eylemine 6 ve “D15.5. Misafirperverlik” eylemine 1 defa yer verilmektedir. “D15.2. Vefalı olmak” ve “D15.3. Sadakatli olmak” eylemlerine ise dizi boyunca yer verilmemiştir. Sevgi değeri içerisinde en çok yer alan eylem anlayışlı ve barışçıl olmaktadır. Aşağıdaki sahneler söz konusu eylemlere dizi içerisinde örnek oluşturmaktadır.

- 2. bölümde (8.38-9.58) Öğretmen öğrencilerden seçtikleri mesleklerle ilgili ödevlerini okumalarını ister. Can’ı okuması için seçer. Can ödevini okur. Öğretmeni Can’ın ödevini yanlış yaptığını anlar ve daha sonra düzeltmesini ister. Bu durum “D15.1. Anlayışlı ve barışçıl olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnek oluşturmaktadır.

- 16. bölümde (4.13-4.33) Okan annesine okulda öğrendiklerini anlatmak ister ancak annesi telefonla ilgilendiği için Okan ile ilgilenmez. Bu “D15.4. Özverili olmak” eylemine yönelik durum olumsuz örnek oluşturur.
- 5. bölümde (1.30-3.57) Can’ın evinde misafir vardır. Can’ın ailesi misafire kahve ikram eder. Can okuldan geldiğinde misafirin elini öper. Bu durum “D15.5. Misafirperverlik” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.

Yardımsızlık değeri içerisinde “D20.1. Cömert olmak” eylemine 5, “D20.2. Dayanışma ve fedakârlık göstermek” eylemine 8, “D20.3. İyiliksever olmak” ve “D20.4. Gönüllü olmak” eylemlerine 3 defa yer verilmiştir. Değer içerisinde dayanışma ve fedakârlık göstermek eylemi en fazla yer verilen eylem olmuştur. İyiliksever olmak ve gönüllü olmak eylemleri ise en az yer verilen eylemler olmuştur. Söz konusu eylemler aşağıda yer alan sahneler ile örneklendirilebilir.

- 8. bölümde (3.30-4.20) Derya’nın annesi Derya’ya montunu arkadaşına verdiği için kızmıştır. Bu durum “D20.1. Cömert olmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.
- 26. bölümde (1.30-2.57) Can kendisinin de zarar göreceğini bildiği halde zorbalık gören engelli arkadaşı için zorbalara karşı çıkar. Bu durum “D20.2. Dayanışma ve fedakârlık göstermek” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 6. bölümde (7.00-8.41) Aslı kaybolan arkadaşı Can’a yardım etmektedir. Bu durum “D20.3. İyiliksever olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 1. bölümde (2.12-2.39) Can’ın ananesi ve babası ödevine yardımcı olmak istemez. En sonunda annesi gönülsüzce yardım eder. Bu durum “D20.4. Gönüllü olmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır. Dizi boyunca bu eyleme yönelik olumlu bir sahneye yer verilmemiştir.

Ailem dizisi içerisinde duyarlılık değeri içerisinde “D5.1. İnsana ve topluma değer vermek” eylemine 11, “D5.2. Çevreye ve canlılara değer vermek” eylemine 3 ve “D5.3. Afet bilincine sahip olmak” eylemine 4 defa yer verilmiştir. En çok yer verilen eylem insana ve topluma değer vermek olurken en az yer verilen eylem ise çevreye ve canlılara değer vermektir. Söz konusu eylemlere aşağıdaki sahneler ile örnek verilebilir.

- 12. bölümde (3.46-5.23) İlkur gruptan gelen çölyak hastası öğrenciler için beslenmelere dikkat edilmesi gerektiğine dair mesajları okur. Bazı velilerin bu duruma dikkat etmeyişi grupta tartışma çıkarmıştır. Eşi Murat ile bu duruma dikkat edilmesi

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

gerektiğini söyler. Bu durum “D5.1. İnsana ve topluma değer vermek” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.

- 22. bölümde (2.22-3.09) Aslı'nın babası yere atılan çöpleri görür. Çöpleri alıp bir poşete toplar. Aslı'yı çöpleri çöp kutusuna atması için gönderir. Bu durum “D5.2. Çevreye ve canlılara değer vermek” eylemine olumlu yönde örnek oluşturmaktadır.
- 18. bölümde (5.01-6.00) Fatma depremzedeler için kıyafet yardımını yapıldığını haber vermek için Özlem'in evine gelir. Bu durum “D5.3. Afet bilincine sahip olmak” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.

Sabır değerine dizi boyunca toplam 16 kez yer verilmiştir. Sabır değeri içerisinde “D12.1. Olumlu bakış açısına sahip olmak” eylemine 4, “D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak” eylemine 12 defa yer verilirken “D12.3. İstikrarlı olmak” eylemine yer verilememiştir. En sık yer verilen eylem ise düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak eylemidir. Sabır değerine ait eylemlere aşağıdaki sahneler ile örnek verilebilir.

- 9. bölümde (3.48-4.39) Şebnem öğretmen Can'ı teneffüste yanına çağırır ve matematik notu hakkında konuşur. Can'ın anlamadığı konular olduğunu fark eder ve teneffüste ona soruları tekrar ettirir. Bu durum “D12.1. Olumlu bakış açısına sahip olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 21. bölümde (2.11-4.00) Can annesinin gömleğini ütölemesini beklediği için servisi bekletir. Servis korna çalarak Can'ı çağırır. Can'ın babası servis şoförü ile kavga eder. Bu durum “D12.2. Düşünce, duygu ve davranışlarında kontrollü olmak” eylemine olumsuz yönde bir örnektir.

Özgürlük değeri içerisinde “D11.1. Cesaretli ve girişimci olmak” eylemine 4, “D11.2. Kararlı olmak” eylemine 3 defa yer verilmektedir. “D11.3. Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek” 7 defa ile en fazla yer alan değer olmuştur. Söz konusu eylemlere aşağıdaki sahneler ile örnek vermek mümkündür.

- 1. bölümde (11.01-11.28) Babası Aslı'ya ödevinde anlamadığı bir yeri öğretmenine sormasını söyler. Aslı bunu yapmaktan çekiniyordur. Ailesi Aslı'yı bu konuda cesaretlendirir. Bu durum “D11.1. Cesaretli ve girişimci olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 24. bölümde (4.01-5.00) Aslı'nın arkadaşı okula makyaj yaparak gelmiştir. Aslı'yı da makyaj yapması için teşvik eder ve ona makyaj malzemelerinden verir. Aslı başta

istemese de kabul eder. Bu durum “D11.2. Kararlı olmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.

- 22. bölümde (5.40-7.39) Can’ın ailesi top oynayarak piknik yapan diğer aileleri rahatsız eder. Bir kişi bu duruma tepki gösterir. Can’ın babası o kişi ile tartışır. Bu durum “D11.3. Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır.

Dürüstlük değerinin bulunduğu sahneler içerisinde “D6.2. Doğru ve güvenilir olmak” 12 defa ile en çok yer alan eylemken “D6.1. Samimi olmak” eylemi ise 1 defa ile en az yer alan eylemdir. Söz konusu eylemler aşağıdaki sahneler ile örneklendirilebilir.

- 3. bölümde (5.30-7.20) Can’ın babası ödev için gerekli olan kitabı almayı unuttuğu için Can ödevini yapamamıştır. Can’ın ablasının tavsiyesi ile internetten kitabın özetine bakmaya karar verirler. Can annesinin zorlamasıyla yanlış kitabın özetini defterine yazar. Bu durum “D6.2. Doğru ve güvenilir olmak” eylemine yönelik olumsuz bir örnek oluşturmaktadır. Bölüm içerisinde söz konusu eyleme dair olumlu bir örneğe yer verilmemiştir.
- 5. bölümde (1.30-3.57) Can’ın ananesi eve gelen misafire Can’ın derslerinin çok iyi olduğunu söylemiştir. Oysa bu durum doğru değildir. Can gerçeği söyler. Annesi eve gelen misafiri geçirdikten sonra salona gelip Can’ı azarlar. Bu durum “D6.1. Samimi olmak” eylemine yönelik olumsuz örnek oluşturmaktadır. Dizi boyunca söz konusu eyleme yönelik olumlu bir örneğe yer verilmemiştir.

Çalışkanlık değeri içerisinde “D3.1. Azimli olmak” eylemine 6, “D3.2. Planlı olmak” eylemine 3, “D3.3. Araştırmacı ve sorgulayıcı olmak” eylemine 2 defa yer verilirken “D3.4. Çalışmalarda aktif rol almak” eylemine hiç yer verilmemiştir. Çalışkanlık değeri içerisinde en çok yer alan eylem azimli olmak olmuştur. Çalışkanlık değerine ait eylemler aşağıda yer verilen sahneler ile örneklendirilebilir.

- 9. bölümde (1.30-2.30) Can okuldan geldiğinde annesi ona markete gitmesini söyler. Can ders çalışması gerektiğini söyler. Annesi ısrar eder ve Can markete gider. Bu durum “D3.1. Azimli olmak” eylemine yönelik olumsuz bir örnek oluşturmaktadır. Bölüm içerisinde azimli olmak eylemine yönelik olumlu örnek oluşturacak sahnelere yer verilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

- 19. bölümde (2.05-2.45) Aslı ve annesi yaklaşan LGS sınavı için çalışma planı oluşturmaktadırlar. Bu durum “D3.2. Planlı olmak” eylemine yönelik olumlu bir örnek oluşturmaktadır.
- 1. bölümde (2.40-3.50) Can ananesinden ödevi için yardım ister. Annesi matematik ödevinde yazan soruları hesap makinesi kullanarak cevaplar. Can’ın babaannesinin uyarılarını dikkate almaz. Bu durum “D3.3. Araştırmacı ve sorgulayıcı olmak” eylemine yönelik olumsuz bir örnektir. Dizi boyunca söz konusu eyleme olumlu yönde örnek olacak bir sahneye yer verilmemiştir.

Estetik değeri içerisinde “D7.1. Duyusal derinliği anlamak” eylemine yer verilmezken “D7.2. Üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek” eylemine 2, “D7.3. Sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek” eylemine 7 kez yer verilmiştir. Sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek en çok yer verilen eylem olmuştur. Söz konusu eylemlere dizi içerisinde örnek oluşturacak sahneler aşağıda belirtilmiştir.

- 25. bölümde (6.36-7.31) Ailesi Aslı’ya gitar hediye eder. Bu durum “D7.2. Üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek” eylemine yönelik olumlu yönde bir örnek oluşturmaktadır.
- 8.bölümde (4.25-5.18) Aslı annesine babası ile hafta sonu kitaplığı düzenleyeceklerinden bahseder. Kitaplığın bir rafı ona ait olacaktır. Babasının kendisine ilerde kendine ait kitaplığı olacağını söylediğini anlatır. Bu sahne eylemine “D7.3. Sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek” yönelik olumlu bir örnektir.

Adalet değeri içerisinde “D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak” eylemine 1, “D1.2. Hakkaniyetli davranmak” eylemine 6 ve “D1.3. Ölçülü ve dengeli olmak” eylemine 1 defa yer verilmiştir. “D1.4. Liyakate önem vermek” eylemine ise yer verilmemiştir. En çok yer verilen eylem hakkaniyetli davranmak olmuştur. Söz konusu eylemlere yönelik örnek oluşturacak sahnelere aşağıda yer verilmiştir.

- 26. bölümde (1.30-2.57) Can kendisine zorbalık yapan öğrencilere karşı kendini savunmamıştır. Diğer arkadaşına yapılan zorbalığa karşı çıksa da bunu doğru yollardan yapmamıştır. Bu durum “D1.1. Hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak” eylemine yönelik olumsuz bir örnektir. Dizi boyunca bu eyleme olumlu örnek oluşturacak bir sahneye yer verilmemiştir.

- 16. bölümde (7.34-8.08) Can beden eğitimi dersine eşofmanla gelmediği için öğretmen onu derse almaz. Bu durum “D1.2. Hakkaniyetli davranmak” eylemine yönelik olumlu örnek oluşturmaktadır.
- 9. bölümde (4.40-6.15) Can matematik sınavından düşük alır. Annesi onu azarlar. Babaannesi ders çalışması için gerekli ortamın hazırlanmadığını hatırlatır. Can’ın annesi tartışmaya devam eder. Ailenin diğer üyeleri çeşitli bahanelerle sofrayı terk eder. Can’ın annesi bu durumda Can’ı suçlar. Bu durum “D1.3. Ölçülü ve dengeli olmak” eylemine yönelik olumsuz bir örnek oluşturmaktadır. Dizi içerisinde söz konusu eyleme yönelik olumlu örnek oluşturacak bir sahneye ter verilmemiştir.

Mütevazılık değeri içerisinde “D10.1. Kendini tanımak” eylemine yer verilmezken “D10.2. Gösteriş ve övünmekten kaçınmak” eylemine 1, “D10.3. İnsan ilişkilerinde yapıcı olmak” eylemine 5 defa yer verilmiştir. En sık yer verilen eylem insan ilişkilerinde yapıcı olmak olmuştur. Dizi içerisinde söz konusu eylemlere yer verilen sahneler aşağıda örneklendirilmiştir.

- 5. bölümde (1.30-3.57) Can ve Derya’nın annesi hem Derya’nın davranışlarıyla hem de Can’ın notlarıyla övünmektedir. Bu durum “D10.2. Gösteriş ve övünmekten kaçınmak” eylemine yönelik olumsuz yönde bir örnektir. Dizi boyunca söz konusu eyleme olumlu yönde örnek oluşturan bir sahneye yer verilmemiştir.
- 8. bölümde (7.35-8.28) Aslı’nın annesi yarına hazır olması gereken gömleği unutmuştur. Aslı’nın babası bu durumun önemli olmadığını ve başka gömlek giyeceğini söyler. Bu durum “D10.3. İnsan ilişkilerinde yapıcı olmak” eylemine yönelik olumlu yönde örnek oluşturmaktadır.

Temizlik değeri içerisinde “D18.1. Kişisel temizlik ve bakımına önem vermek” eylemine 2, “D18.3. Çevresel temizliğe ve sürdürülebilirliğe önem vermek” eylemine 3 defa yer verilirken “D18.2. Yaşadığı ortamın temizliğine dikkat etmek” eylemine yer verilmemektedir. En sık yer verilen eylem çevresel temizliğe ve sürdürülebilirliğe önem vermektir. Temizlik değerine yönelik eylemlere örnek oluşturacak sahneler aşağıda verilmiştir.

- 22. bölümde (3.53-4.35) Aslı ve babası ellerini ıslak mendil ile temizlemektedirler. Bu durum “D18.1. Kişisel temizlik ve bakımına önem vermek” eylemine yönelik olumlu yönde örnek oluşturmaktadır.
- 22. bölümde (4.36-5.22) Can ve ailesi piknik yapmıştır. Derya parkı toplamayı teklif etse de annesi yapmak istemez. Bu durum “D18.3. Çevresel temizliğe ve sürdürülebilirliğe önem vermek” eylemine yönelik olumsuz bir örnek oluşturmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Dizi boyunca mahremiyet değeri içerisinde “D8.1. Kişisel özgürlük alanını korumak” eylemine 3 ve “D8.2. Kişisel bilgilerin gizliliğini korumak” eylemine 1 defa yer verilmiştir. “D8.3. Aile içi ilişkilerde gizliliğe önem vermek” ve “D8.4. Sosyal ilişkilerde kişisel alanları korumak” eylemlerine dizi boyunca yer verilmemiştir. En çok yer verilen eylem ise kişisel özgürlük alanını korumak eylemidir. Söz konusu eylemlere yönelik örnek oluşturacak sahnelere aşağıda yer verilmiştir.

- 26. bölümde (8.57-9.54) Aslı'nın arkadaşı dün neden okuldan kaçmaktan vazgeçip ailesine haber verdiğini sorar. Onunla dalga geçildiğini anlatır. Aslı ise bu durumu umursamaz. Arkadaşı ısrar etse de Aslı sınırlarını korur. Bu durum “D8.1. Kişisel özgürlük alanını korumak” eylemine yönelik olumlu bir örnek oluşturmaktadır.
- 27. bölümde (10.26-13.44) Aslı'nın arkadaşı sosyal medyadan tanıştığı kişinin kendisine yalan söylediğini anlamış ve çok pişman olmuştur. Artık sosyal medyada tanımadığı kişileri takip etmemeye karar vermiştir. Bu durum “D8.2. Kişisel bilgilerin gizliliğini korumak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.

Vatanseverlik değeri içerisinde “D19.3. Ülke varlıklarına sahip çıkmak” eylemine 3 defa yer verilmektedir. “D19.1. Millî bilinç sahibi olmak”, “D19.2. Millî kimliğini tanımak” ve “D19.4. Bağımsızlığı korumak” eylemlerine ise yer verilmemiştir. Aşağıda yer alan sahne ile söz konusu eylem örneklendirilebilir.

- 16. bölümde (2.42-4.12) Aslı okulda deyimler konusunu işlediklerinden bahseder. Dedesi ise ne kadar güzel deyim ve atasözlerimizin var olduğundan bahseder. Bu durum “D19.3. Ülke varlıklarına sahip çıkmak” eylemine yönelik olumlu yönde örnek oluşturmaktadır.

Dizi içerisinde en az ileti içeren tasarruf değeri içerisinde “D17.1. Bilinçli tüketici olmak” eylemine yer verilmemiştir. “D17.2. İsraftan kaçınmak” ve “D17.3. Sahip olduklarının değerini bilmek” eylemlerine ise 1 defa yer verilmiştir.

- 7. bölümde (3.28-4.54) Aslı'nın dedesi yemeği dökmek için yavaş yavaş yediğinden bahseder ve “İsraf haramdır.” der. Bu durum “D17.2. İsraftan kaçınmak” eylemine yönelik olumlu bir örnektir.
- 7. bölümde (5.23-7.16) Aslı masasından hoşlanmadığını ve değiştirmek istediğini söyler. Ailesi de bu durumu destekler. Aslında Aslı'nın masası hâlâ kullanılabilir durumdadır. Bu durum “D17.3. Sahip olduklarının değerini bilmek” eylemine yönelik

olumsuz bir örnektir. Dizi boyunca söz konusu eyleme yönelik olumlu örnek oluşturacak bir sahneye yer verilmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre *Ailem* dizisi içerisinde TYMM içerisinde belirlenen tüm değerlere yer verilmektedir. Dizi içerisinde değerler olumlu ve olumsuz örneklerle aktarılmıştır. Araştırma sonucunda en sık verilen değer aile bütünlüğü olmuştur. Bu durum dizinin aile konulu olmasından kaynaklanabilir. Sıkça yer verilen diğer değerler ise sorumluluk, sağlıklı yaşam ve saygı değerleridir. Dizi içerisinde en az yer alan değer ise tasarruf değeridir. Tasarruf değerini vatanseverlik, mahremiyet ve temizlik değerleri takip etmektedir.

Ailem dizisinde en çok yer verilen değer aile bütünlüğü iken literatürde ele alınan çalışmalardan yola çıkarak bu değer yoğun olarak yer aldığı başka bir yapımın bulunmadığı ifade edilebilir. Bu durum dizinin doğrudan aileyi konu edinen bir yapım olmasından kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte *Ailem* dizisi içerisinde TYMM’de yer alan 20 değer tamamına yer verilmektedir. Literatürde benzer şekilde incelenen değerlerin birçoğuna yer veren yapımlar bulunmaktadır. Örneğin, MEB tarafından EBA isimli platformda yayınlanan *Gezgin ile Meraklı* çizgi filmde TYMM’de yer alan 20 değer 18’ine yer verilmektedir. (Keskin, 2025, s. 75). Benzer şekilde *Kral Şakir Korsanlar Diyarı* ve *Rafadan Tayfa Göbeklitepe* animasyon filmlerinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan 18 değerden 13 tanesine yer verildiği görülmüştür (Ünal, 2020, s. 77).

Literatürde *Kızılıcak Şerbeti* (Beyazit, 2024, s. 141) ve *G.O.R.A., A.R.O.G. ve Arif V 216* (Yorulmaz & Akar, 2020, s. 1102-1103) gibi filmlerde olumsuz birçok unsurun yer aldığı ifade edilmektedir. *Ailem* dizisinde ise olumsuz örneklere yer verilse bile genellikle olumlu örneklerle bu durum telafi edilmektedir. Bu bağlamda dizinin genel olarak olumlu mesajlar verdiği anlaşılmaktadır. Bu durumun dizinin MEB tarafından hazırlanmış olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Eğitim konulu Türk filmleri genel olarak değerlendirildiğinde 22 farklı değere yer verildiği görülmüştür. Bu değerler arasında yardımseverlik, saygı, dayanışma ve çalışkanlık değerleri yer almaktadır (Ünal, 2020, s. 126). Eğitim konulu *Ailem* dizisinde de ödevlere yardım edilmesi, veli toplantısı, sınavlar, okul, veli, öğrenci ve öğretmen kavramlarına sıkça yer vermektedir. Dizi içerisinde eğitim konulu Türk filmlerine benzer olarak yardımseverlik, saygı ve çalışkanlık değerleri üzerinde durulmaktadır. Bu değerler arasında saygı en fazla yer alan değerdir. Yardımseverlik ve çalışkanlık değerleri saygı değerini takip etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

Araştırmanın sonucunda *Ailem* isimli dizinin TYMM’de yer alan değerler açısından zengin bir yapıya olduğu ortaya çıkmaktadır. Dizi içerisinde tüm değerlere yer verilmesi ve çoğunlukla eylemlerin olumlu ve olumsuz örneklerle açıklanması açısından söz konusu dizinin başarılı bir yapıya olduğu söylenebilir. Dizi yoğun bir şekilde değerleri içermesinin yanında ebeveynlere pedagojik bir eğitim de vermektedir. Dizide anne babalara olumlu ve olumsuz örnekler üzerinden çocuklara değerleri nasıl aktarabilecekleri ve çocuklarıyla nasıl iletişim kurabilecekleri gösterilmektedir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada MEB tarafından üretilen *Ailem* dizisi TYMM’nde belirtilen değerler ile sınırlandırılarak incelenmiştir. Bu durumdan yola çıkarak aşağıdaki öneriler sunulmaktadır.

- *Ailem* dizisi içerdiği değerler ve çocuk-ebeveyn ilişkisine yönelik eğitici içerikleri ile anne babalar açısından kıymetli bir yapıdır. Bu bakımdan eğitimciler tarafından velilere önerilebilir.
- MEB yetkilileri *Ailem* dizisine benzer yapımların artırılması için çalışmalar yapabilir.
- Gelecekte *Ailem* dizisi üzerinde çalışma yapacak araştırmacılar dizinin ebeveyn davranışları üzerindeki etkisine yönelik deneysel çalışmalar yürütebilir.
- *Ailem* dizisi TYMM’de belirtilen değerlerin yanında Schwartz ve Rokeach gibi araştırmacıların sınıflandırmaları çerçevesinde de incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Aktepe, V. (2021). An analysis of cartoons in terms of values education in Turkey. *International Journal of Modern Education Studies*, 5(2), 364-393.
- Altınış, Z. G. (2021). *9-11 yaş grubu çocuklara yönelik Türk yapımı çizgi filmlerde değerler eğitimi (TRT Çocuk örneği)*. (Tez No 681070) [Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Aydemir, S. (2019). *Değerler eğitimi bağlamında Zeki Alasya-Metin Akpınar filmleri*. (Tez No 585683) [Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Bengi, H., & Kara, Y. (2023). Televizyon dizisinde jeopolitik, jeokritik ve kültürel açıdan bakış: Bir Zamanlar Çukurova örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 398-413.

- Beyazit, F. B. (2024). *Kızılıcak Şerbeti dizisinin din ve değerler eğitimi açısından incelenmesi*. (Tez No 877976) [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Türkiye]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Can, A., & Yorulmaz, B. (2020). *Yeşilçam dönemindeki hazretli filmlerin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi*. İstanbul: Urzeni.
- Çakmak, E. N., & Duman, G. (2024). Çocuk çizgi filmlerinin içerik ve verilen değerler yönünden incelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 9(1), 1-16. <https://doi.org/10.52797/tujped.1355922>
- Çelik, S., & Genel, M. G. (2024). TRT'nin kamu yayıncılığı çerçevesinde manevi değerlerin diziler üzerinden aktarımının incelenmesi "Gönül Dağı örneği". *Hattusas Ist International Conference on Social Sciences*, 270-287.
- Daşar, E. S. (2024). Sevilen çizgi karakterlerin değerler açısından incelenmesi (MEB okul öncesi eğitim programı-2024). *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 85-102.
- Erjem, Y., & Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve gençlik: yerli dizilerin gençlerin model alma davranışı üzerindeki etkisi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 15-30.
- Güven, M. Ö., & Çınar, F. (2024). Gençler arasında popüler olan dizilerin değerler açısından analizi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 218–239. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.1189878>
- Holat, O. (2015). *Türk sinemasında polisiye filmlerde değer temsili*. (Tez No 410110) [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Türkiye] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Kaçmaz, M. Y. (2020). *Hababam Sınıfı filmlerinin değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi*. (Tez No 620154) [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Türkiye] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Karabulut, N. (2022). *Değerler Eğitimi Kapsamında TRT Çocuk Kanalında Yayınlanan Çizgi Filmlerin İncelenmesi*. (Tez No 721120) [Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Türkiye]Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Akademi .

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi

- Kaya, S., & Kımtır, N. (2022). Yerli iki televizyon dizisinin din ve değerler psikolojisi açısından karşılaştırmalı olarak incelemesi: (Gönül Dağı ve Yasak Elma örnekleri). *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 387-416.
- Keskin, Z. (2025). *Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerler bağlamında EBA'daki Gezgini ile Meraklı çizgi filminin incelenmesi*. (Tez No 978466) [Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- MEB. (2025, 01 22). *Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. <https://tymm.meb.gov.tr/beceriler/erdem-deger-eylem-cercevesi>
- Oregui, E., & Aierbe, A. (2019). Structure of cartoons, narrative skills and perception of values/countervalues in primary school. *Culture and Education*, 31(3), 609–639.
- Özdemir, Z. T. (2020). *Türkiye'de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı*. (Tez No 636639) [Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.
- Özel, Ö., & Küçükkart, Z. N. (2023). TRT Çocuk kanalındaki çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi: “Akıllı Tavşan Momo” ve “Pırıl” örneği. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 36(2), 534-559. <https://doi.org/10.19171/uefad.1267427>
- Sak, R., Sak, İ. T., Şendil, Ç. Ö., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-256. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Şahin, R. N. (2019). TRT'nin çocuklara yönelik çizgi filmlerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından incelenmesi. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*(2), 1-10.
- Taş, K., & Bursa, S. (2025). Çizgi filmlerin değerler eğitimi olan katkılarının belirlenmesi: Değerler Takımı örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 53-59. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1653412>
- TDK. (2025, 12 1). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. 12.2025 <https://sozluk.gov.tr/>

- Ünal, O. (2020a). Eğitim temalı Türk filmlerinde yer alan değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 18(39), 107-036. <https://doi.org/10.34234/ded.608530>
- Ünal, O. (2020b). Türk filmlerinde yer alan değerlerin incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(2), 910-929. <https://doi.org/10.18039/ajesi.759910>
- Ünal, O. (2020c). Yakın dönem Türk animasyon filmlerinin değerler eğitimi bağlamında incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 6(2), 64-83.
- Watch, E., & Ward, R. (2013). *Learning about Qualitative Document Analysis (Practice Paper In Brief 13)*. Institute of Development Studies.
- Yakar, Y. M., & Yılmaz, O. (2016). Çizgi filmler aracılığıyla Türk soylulara Türkçe ve değer öğretimi. A. Okur, B. İnce, & İ. Güleç içinde, *Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Araştırmalar* (s. 265-273). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları.
- Yener, Y., Yılmaz, M., & Şen, M. (2021). Çizgi filmlerde değer eğitimi: TRT Çocuk örneği. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7(2), 114-128. <https://doi.org/10.24289/ijsser.846419>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, S. (2023). Din ve değerler eğitimi aracı olarak sinemanın etkisi ve gücü. *Nisar*(2), 173-195.
- Yorulmaz, B. (2017). *Ailede Değerler Eğitimi*. İstanbul: Erkam.
- Yorulmaz, B., & Akar, T. S. (2020). Cem Yılmaz filmlerinin din ve değerler açısından incelenmesi (G.O.R.A., A.R.O.G. ve ARİF V 216 örneği). *The Journal of International Social Research*, 13(71), 1087-1103.
- Yurderi, M. M. (2014). *Romandan uyarlanan televizyon dizilerinde değişen değer temsili*. (Tez No 370678) [Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Türkiye] Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi.

**Millî Eğitim Bakanlığı tarafından üretilen *Ailem* dizisinin Türkiye Yüzyılı
Maarif Modeli değerleri açısından doküman analizi**

Yurderi, M. M., & Eminağaoğlu, Z. (2018). TV dizilerindeki değer temsillerinin mekânsal kullanımlar aracılığıyla karşılaştırılması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 1000-1008.